

Amicale Internationale KZ Neuengamme (AIN)

Internationale Lagergemeinschaft des Konzentrationslagers Neuengamme

**KZ-Gedenkstätte
Neuengamme**

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

Gedenkveranstaltung für die Opfer der Schiffskatastrophe in der Neustädter Bucht am 3. Mai 1945

3. Mai 2015, 10.00 Uhr

Gedenkfahrt zu den Untergangsstellen der Häftlingsschiffe „Cap Arcona“ und „Thielbek“

Ort: Hafen Neustadt/Holstein. Bootsfahrt nur für geladene Gäste.

3. Mai 2015, 12.30 Uhr

Gedenkveranstaltung für die Opfer der Schiffskatastrophe in der Neustädter Bucht am 3. Mai 1945

Ort: Cap-Arcona-Ehrenmal Neustadt/Pelzerhaken. Die Veranstaltung ist öffentlich.

Musik : „Kadosh“

Kranzniederlegung am Cap-Arcona Ehrenmal

Begrüßung: Christine Eckel, Amicale Internationale KZ Neuengamme (AIN)

Rede: Torsten Albig, Ministerpräsident des Landes Schleswig-Holstein

Rede: Tordis Batscheider, Bürgermeisterin der Stadt Neustadt/Holstein

Musik: „Zünde an Dein Feuer“

Rede: Jewginij Malychin (Ukraine), Überlebender der Schiffskatastrophe

Rede: Martine Letterie (Niederlande), Vizepräsidentin der AIN

Lesung der Arbeitsgemeinschaft Neuengamme e.V.

Musik : „Sometimes I Feel like a Motherless Child“

Kaddish: Jüdische Gemeinde Lübeck

Musik: Bläser des Kirchenkreises Ostholstein

Die Gedenkveranstaltung erfolgt
mit freundlicher Unterstützung der
Bürgerstiftung Schleswig-Holsteinische Gedenkstätten
sowie der Stadt Neustadt/Holstein

Begroeting:
Christine Eckel, secretaris-generaal van de
Amicale Internationale KZ Neuengamme

Zeer geachte overlevende van het concentratiekamp Neuengamme en zijn buitenkampen, zeer geachte premier, zeer geachte burgemeester, zeer geachte dames en herren, geachte gasten.

Ik begroet u namens de Amicale Internationale KZ Neuengamme, de 1958 ogerichte internationale vereniging van de oudgevangenen van het concentratiekamp Neuengamme.

Heel graag zoude diens president, Victor Malbecq uit België u vandaag toespreken. Hij is in maart dit jaar met een leeftijd van 89 jaar overleden, nadat hij zich in de laatste decennias onvermoebaar voor de herinnering aan de misdaden die in het concentratiekamp Neuengamme en zijn buitenkampen zijn geplegd worden heeft in gezet – samen met talrijke andere oudgevangenen, van wie velen in de laatste jaren overleden zijn. Hun engagement is ook een reden ervoor, waarom wij vandaag hier zijn.

Van harte wil ik vooral u, de overlevenden van het concentratiekamp Neuengamme en zijn buitenkampen verwelkomen. Ik verheug me zeer, dat u samen met uw families naar Hamburg en Neustadt bent gekomen om aan de herdenkingsplechtigheden deel te nemen. 70 jaar naar de bevrijding is dat geen vanzelfsprekendheid, deze reis op zich te nemen. Maar desondanks bent u hier en bericht van u ervaring, en van de hechtenis in het concentratiekamp Neuengamme, en van u leven naar de bevrijding. Vooral de gespreken met de jongere generaties zijn ontzettend kostbaar – dat zijn momenten die zij nooit zullen vergeten. Ook voor mij is het een eer en vooral een vreugde vandaag en de volgende dagen te vergezellen.

Er zijn ook talrijke verwanten gekomen, van gedetineerden die de hechnis niet overleefd hebben. Deze dochters en zonen, kleinkinderen en nu ook al achterkleinkinderen zijn een belangrijke schakel met de tegenwoordigheid. Zij

komen naar de herdenkingen of ze engageren zich in de verenigingen van de oudgevangenen: Zij dragen de herinnering van generatie naar generatie – en zij geven hiermee een levendig herdenking vorm, aan talrijke vrouwen en mannen, wie in het bezette Europa van de national-socialisten achtervolgd, gedeporteerd en vermoord zijn worden.

Van de meer dan 100.000 gedetineerden van het concentratiekamp Neuengamme en zijn buitenkampen zijn meer dan de helft tijdens de deportatie overleden. Zij overleden aan ziekten, geweld, honger, op de doodsmarsen in de laatste weken van de oorlog – of hier in de bocht van Neustadt tijdens de bombardementen van de gedetineerdenschepen Cap Arcona, Athen en Thielbek op 3 mei 1945. Vlak voor het einde van de oorlog kwamen hier 70 jaar geleden bijna 7000 mensen om het leven: Zij verbranden, zij verdronken of zij zijn, tijdens de poging zich te redden, in het water of aan wal doodgeschoten. Er overleefden alleen maar 450 mensen. Zoveel te meer is het een grote eer, dat meneer Malychin vandaag een toespraak houdt, hoe hij het ramp van de Cap Arcona heeft overleefd. Maar eerst wil ik de Premier van Schleswig-Holstein aan het woord laten. Naar meneer Albich gaat mevrouw Dr. Batscheider, burgemeester van de stad Neustadt haar woord aan ons richten.

[toespraken Albich en Batscheider]

Ik verwelkom nu van harte Jewgenij Sacharowitsch Malychin: Hij was 17 jaar oud, toen hij 1942 uit de Oekraïne naar Duitsland gedeporteerd is worden. Hij moest in de Borgwardwerken in Bremen dwangswerk verrichten. Na een ontsnappingspoging is hij weinige maanden later naar het concentratiekamp Neuengamme verplaatst worden, waar hij voor jaren gedetineerd blijft. Vandaag, 70 jaar geleden, word meneer Malychin, nadat hij de bombardement van de Cap Arcona heeft overleefd, ter Neustadt van de Britse troepen bevrijd, Meneer Malychin, ik verheug me, dat u nu ons toesprekt.

[toespraak Malychin]

Ik laat nu het woord aan Martine Letterie uit Nederland, wiens grootvader 1941 in het concentratiekamp Neuengamme is vermoord. Zij is president van de Nederlandse overlevendenvereniging Stichting Vriendenkring en vice-president van de Amicale Internationale KZ Neuengamme.

[toespraak Martine Letterie]

Tenslotte van deze Herdenkingsplechtigheid gaat de Arbeitsgemeinschaft Neuengamme met een lezing de overlevenden en de getuigen van de bombardementen van de gedetineerdenschepen het woord laten.

Dank u wel!

**Toespraak van minister-president Torsten Albig
Herdenking bij het Cap Arcona-monument/
70 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog
Neustadt, 3 mei 2015**

Alleen het gesproken woord geldt!

Geachte mevrouw Eckel (Amicale Internationale KZ Neuengamme),
geachte mevrouw Letterie (Amicale Internationale KZ Neuengamme),
geachte heer Malychin (Cap Arcona),
dames en heren,

Op deze dag, 70 jaar geleden, had het nationaal-socialistische Duitsland de oorlog reeds verloren. Hitler had zich van het leven beroofd, Berlijn was compleet bezet.

Nazi-Duitsland had echter nog niet gecapituleerd – de gevechten duurden voort: pas op 8 mei 1945 eindigde de Tweede Wereldoorlog in Europa – een bevrijdingsdag voor allen die onder de nationaal-socialistische tirannie geleden hadden. Zowel in het door Duitsland bezette Europa als in Duitsland zelf.

In de weinige dagen tussen de dood van Hitler en het einde van de oorlog stierven hier in het koude water van de Lübecker Bocht vele duizenden mensen die daarvoor het concentratiekamp en de dodenmarsen hadden overleefd.

Wat een verschrikkelijke wending van de geschiedenis, dat vliegtuigen van de geallieerden hier in de Bocht de resten van de Duitse oorlogsvloot wilden vernietigen. En in plaats daarvan schepen raakten waar vroegere gevangenen uit concentratiekampen onder erbarmelijke omstandigheden opgesloten zaten.

Slechts een klein aantal van de gevangenen op de *Cap Arcona* en de *Thielbek* overleefden de vernietiging van de schepen. Het is voor mij een grote eer dat ik vandaag door u, de overlevenden van deze verschrikkelijke dag, ben uitgenodigd voor deze herdenkingsplechtigheid. En een grote verantwoordelijkheid. Een bijzondere eer voor mij persoonlijk omdat ik hier in de buurt ben opgegroeid.

Mijn generatie heeft geen eigen herinneringen aan de misdaden van de nazidictatuur. Wij zijn de naoorlogse generatie. De Lübecker Bocht, het strand van Neustadt: ze roepen bij mij eerder vrolijke, zomerse herinneringen op.

Het zou zo gemakkelijk zijn om het hierbij te laten:

Er zijn in Duitsland vele stemmen die om een slotakkoord roepen. Die het verleden het verleden willen laten zijn. In ieder geval het naziverleden. En die een Duitsland willen dat niet belast is met een geschiedenis van de nazimisdaden.

Die de *Cap Arcona* liever als een trots luxe cruiseschip willen zien. En niet als drijvend concentratiekamp. En toch was dit schip allebei. En staat er zo symbool voor hoe een heel land in barbarij kan afglijden.

Daarvoor moeten wij onze ogen niet sluiten. Op de 40^e herdenkingsdag van het oorlogseinde in Europa zei de toenmalige Duitse president Richard von Weizsäcker:

„Wie zijn ogen sluit voor het verleden, wordt blind voor het heden. Wie zich de onmenselijkheid niet wil herinneren, loopt gevaar voor nieuwe besmettingen.“

Dames en heren,

Het gaat hierbij niet om historische vergelijkingen. Die gaan namelijk altijd mank. Zoals alle vergelijkingen. Men kan niet zomaar even lering trekken uit et

verleden. Daarvoor is de herinnering te complex. Te individueel. En ook te diffuus.

Maar de herinnering aan de onmenselijkheid van het naziregime doet ons medeleven voelen voor allen die heden lijden onder autoritaire regimes. Die om hun godsdienstige of politieke overtuiging of hun seksuele geaardheid vervolgd worden. Die in de oorlog tussen de fronten terechtkomen.

De herinnering aan de onmenselijkheid maakt ons verantwoordelijk voor mensen die vluchten voor oorlog en vervolging. Die hun geboorteland verlaten. Voor wie wij hier bij ons een menswaardig leven mogelijk moeten maken.

En de herinnering aan deze onmenselijkheid houdt bij ons de afschuw levend voor degenen die omwille van demagogie of vijandigheid jegens buitenlanders hun verderfelijke doelen nastreven.

Het verleden creëert geen richtlijnen voor politieke handelingen. Het creëert echter wel een moreel fundament waarop onze politieke handelingen zijn gebaseerd.

Daarvoor hebben we herinneringsplaatsen nodig. De holocaust-stèles in Berlijn. De „Topografie van Terreur“. De concentratiekamp-gedenkplaatsen in Hamburg-Neuengamme of Bergen-Belsen. En het Cap Arcona-monument hier aan de Lübecker Bocht.

Als herinneringsplek voor de overlevenden en de nabestaanden.

Als herinnering aan de onmenselijkheid van het naziregime.

Als waarschuwing voor nieuwe besmettingen.

Dr. Tordis Batscheider, Burgemeester van de stad Neustadt in Holstein

Zeer geachte Premier, zeer geachte dames en herren,

sinds 1948 herinnern wij hier aan de Cap Arcona-begraafplaats, steeds op 3 mei, aan een van de gruwelijkste Gebeurtenis van de Tweede Wereldoorlog, De bombardementen van de KZ-schepen Cap Arcona en Thielbek.

In bijzondere mate wil ik vandaag de overlevenden van de ramp op de schepen alswel all de verdere oud-gevangenen van het concentratiekamp Neuengamme verwelkomen, uit België, Denemarken, Vrankrijk, Polen, Nederland en Slowenië, die vandaag hier naartoe gekomen zijn, om zamen met ons de slachtoffers te herdenken. Ik ben vrijwel zeker, dat het niet makkelijk voor u geweest is om de lange weg op zich te nemen om deze voor u zo trieste pleken nog een keer op te zoeken. Hartstikke bedankt ervoor, dat u zich met deze kwetsende herinneringen confronteerd, uw herinnering is een eeuwige gedenkteken voor ons alle!

Door de bombardementen van de gevangenen-scheepen op 3 mei 1945 zijn op deze plek ruim 6.600 Mensen vermoord worden. Zij zijn verbrand, ze zijn verdronken of zij zijn, nadat ze de wal bereikt hadden, door leden van de Waffen-SS en de oorlogsmarine doodgeschoten.

Desondanks het feit dat het britse piloten geweest zijn, die de bommen op de Cap Arcona en de Thielbek gedropt hebben, zo moeten wij toch duidelijk zegen: De schuld aan de dood van al deze 6.600 mensen dragen enkel en alleen de nationaalsocialisten.

Want het zijn de nationaalsocialisten geweest, die met hun gruwelijke perfectie de massale vernietiging van hele groepen van de bevolking bedreven hebben. Het zijn de nationaalsocialisten geweest, die eerst Europa en daarna de gehele wereld de oorlog verklaard hebben. En het zijn de nationaalsocialisten geweest, die hun misdadige oorlog tot het einde vol brute haat en met ongeremde geweld gevoerd hebben.

Wij Duitsers moeten ook vandaag ermee omgaan dat geen andere volk in Europa ooit zijn buuren zo veel onrecht en verschrikkelijke lijden veroorzaakt heeft zoals Duitsland.

En wij mensen uit Neustad moeten ermee leven, dat een bijzonder verdrietige hoofdstuk van de oorlog in onze stad heeft plaatsgevonden. De ramp van de Cap Arcona is 70 jaren geleden een afschuwelijke deel van de geschiedenis van deze stad geworden.

En met deze geschiedenis te leven betekent voor ons vandaag: Ook als wij geen onmiddellijke schuld zoals de generaties van ons vaders en grootvaders hebben, zo hebben wij desondanks als later geboren mensen de verantwoordelijkheid ervoor, dat zulke onrechtmatige misdaden zich nooit zullen herhalen.

Als wij de periode na de oorlog in Neustadt bekijken zien wij, dat de burgers in de afgelopen decennia hun verantwoordelijkheid voor de misdaden tijdens het nationaalsocialisme geaccepteerd hebben. Zij hebben ze geaccepteerd door een geëngageerde bijdrage voor een vreedzame groei van een gezamenlijke Europese geleeverd te hebben.

Pas weinige jaren na het einde van de oorlog, als de wonden van de oorlog nog niet verdwenen geweest zijn, zijn mensen uit de hele wereld naar Neustadt uitgenodigd worden, om samen te zingen, te dansen en te vieren. De daaruit gegroide verbindingen met alle Europese regio's hebben veel bijgedragen om uit Neustadt een wereldgeopende en tolerante stad te maken, waar vreemdelingen als vrienden welkom heet en waar racisme, intolerantie en xenofobie geen kans hebben.

De geschiedenis van meer dan 60 jaren succes van de Europese festival voor folklorie toont, dat de burgers van Neustadt de wens naar de verstandhouding tot vandaag leven. Het is een deel van de nieuwe, verbeterde Identiteit van onze stad geworden.

Dat Europa na de oorlog democratisch en voor de grootste delen vreedzaam is geworden, daar hebben wij hier in Neustadt dus ook een klein bijdrage

geleverd. Neustadt is vandaag Europastad en heeft de titel „Plaats van veelvoudigheid“ gekregen. Daar zijn wij trots op – vooral aangezien van de misdaden die onze vaders en grootvaders gepleegd hebben.

Wij, de naoorlogse generaties, willen ook toekomstig voor een vreedzame samenleving van de volken strijden voor deocratie, rechtsstaat en de achting van de mensenrechten, omdat wij een bijzondere verantwoording uit de geschiedenis hebben. Wij en ook de navolgende generaties hebben een morele verplichting ervoor te zorgen dat zoiets, zoals de nationaalsocialisme en de ramp van de Cap Arcona, zich nooit zullen herhalen.

Dat zij wij u, de overlevenden schuldig en dat zijn wij all degene slachtoffers die wij hier herdenken schuldig!

**Jewginij Malychin, Oud-gevangene van het Concentratiekamp Neuengamme
en overlevende van de Cap Arcona**

Toespraak op 3. mei 2015

Zeer geachte en lieve organisatoren van de bijeenkomst voor oud-gevangenen van het concentratiekamp Neuengamme.

Na 70 jaren op de dag van onze bevrijding uit het concentratiekamp konden wij, de gedetineerden van het concentratiekamp, ons niet verbeelden, dat wij ooit de mogelijkheid zouden krijgen, de duizenden van onze overleden kameraden eervol te herdenken.

Ik was aan boord van de «Cap Arcona». Ik had brandwonden en lag, vastgegrepen aan de romp van een omgedraaide boot, voor 5 à 6 uren in het water. Wij zijn daar met meerdere mensen geweest. Het werd donker, het begon te regenen en wij zijn naar het andere eind van het schip gezwommen. Het hele schip was verbrand en lag op de zijkant. Ik zwom met mijn laatste kracht, en werd geholpen op het verbrande gedeelte van het schip te klimmen. Het regende en wij bewogen heen en weer om tenminste een beetje op te kunnen warmen. S'avonds laat werd alles rustig. Voor mijn ogen zag ik de gebombardeerde bocht. Toen kwam er een snelle boot, die zich het schip naderde. Wij moesten er inklimmen. Het wrak van de «Cap Arcona» was nog warm. We klommen aan boord en kregen een deken, vervolgens gingen we naar het beneden dek. Daarna brachten ze ons aan wal. Daar zaten wij tot de volgende ochtend in een eetkamer. Daar bevonden zich ook de mensen van de «Athen». Nadat we marineuniformen kregen, gingen we naar een bijgebouw waar we gestationeerd werden. Ik arriveerde daar op 4 mei en verbleef daar 4 dagen zonder bewustzijn. Op 8 mei kwam ik weer tot bewustzijn en liep naar de ziekenkamer. Mijn matrozenhemd plakte aan mijn brandwonden en het was onmogelijk mezelf uit te kleden. Ze goiden water over me heen en het hemd werd opengesneden. Ze wilden dat ik het lazaret inging, maar dat weigerde ik, omdat ik bang was dat iedereen daarna weg zou zijn. Elke tweede dag werd ik weer gezwachteld, daarnar zijn wij ergens naartoe verplaatst. Daarna werd ik opgeroepen voor een reserveregiment. Pas later kon ik naar een ziekenhuis. Al deze en veel andere herinneringen vertell ik mijn kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen, opdat zij het nooit zullen vergeten.

Ik hoop, dat al het verschrikkelijke dat wij beleefd hebben, nooit meer terug zal komen.

Dank u voor uw aandacht!

Martine Letterie

Geachte aanwezigen,

De Amicale Internationale Neuengamme is een organisatie waarin Neuengamme - vriendenkringen uit verschillende landen vertegenwoordigd zijn: België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Nederland, Polen en Slovenië. De Amicale stelt zich ten doel de herinnering aan de gebeurtenissen in het concentratiekamp Neuengamme levend te houden en de geschiedenis van de nasleep ervan.

Vandaag richt ik als een van de drie vicevoorzitters het woord tot u, en de reden daarvan is een droevige. Op 14 maart overleed onze voorzitter Victor Malbecq, oud-gevangene van het concentratiekamp Neuengamme, en overlevende van de buitenkampen Schandelah en Wöbbelin. In juni zou hij negentig jaar oud zijn geworden. De laatste dertig jaar van zijn leven streed hij onvermoeibaar tegen het vergeten, ook toen het vanwege zijn gezondheid steeds moeilijker werd. Daarmee dwong hij niet alleen respect af, maar hij liet daarmee opnieuw iedereen in zijn omgeving zien hoe belangrijk zijn missie was. Ik hoop dat hij in de wetenschap is gestorven, dat de Amicale Internationale Neuengamme zijn strijd voort zal zetten.

Vandaag staan we aan de Noord-Duitse kust, met uitzicht op Lübeckerbocht, waar zich de grootste ramp heeft voltrokken uit de geschiedenis van het concentratiekamp Neuengamme. Toen het front van de geallieerden naderde, werden het concentratiekamp en de vele buitenkampen ontruimd en duizenden gevangenen werden op transport gezet naar de haven van Lübeck. Een deel van hen werd naar de Cap Arcona gevaren, een passagiersschip dat bij Neustad voor anker lag; de andere gevangenen kwamen op de Thielbeck en de Athen terecht. De Thielbeck voer uit, en ging niet ver van de Cap Arcona voor anker.

De gevangenen zaten in de ruimen van drie schepen opgesloten, waar de omstandigheden zo mogelijk nog vreselijker waren dan in de kampen waar ze vandaan kwamen. Ze kwamen uit Duitsland en uit alle landen die door de Nazi's waren bezet of daarmee in oorlog waren: uit de Baltische staten, België, Denemarken, Frankrijk, Griekenland, Italië, Joegoslavië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oekraïne, Polen, Tsjecho-Slowakije en Rusland. Er was nauwelijks licht of lucht, sommigen kregen dagenlang geen eten. Wie dat wonder boven wonder overleefde, wachtte het bombardement.

Op 3 mei om 15 uur vond de eerste aanval op de schepen de Cap Arcona en de Thielbeck plaats, door Engelse Typhoons. Aan boord van de Cap Arcona bevonden zich zo'n 7000 gevangenen, aan boord van de Thielbeck 2500 tot 3000. De Cap Arcona vloog in brand, de Thielbeck was geheel van ijzer en kon dus niet branden, maar zonk vrij snel. Op beide schepen brak de hel uit.

Ik lees u een fragment voor van de herinneringen van Afled Knegeandorf, een Jehova's getuige die de ramp overleefde en dit in 1946 optekende:

'Aan dek gekomen, was ik geweldig kalm en rustig en het was alsof de hele ramp mij niets aan ging. Ik zag hoe een Rus met een Duitser worstelde. De Rus had een zwemvest aan en de Duitser niet. De Duitser zei: 'Dat is mijn zwemvest,' en de Rus zei weer: 'Neen, het is mijn zwemvest.' Zij worstelden zo lang, totdat het vuur aan hun kleren zat en zij zodoende genoodzaakt waren van boord te springen. Het was een hoogte van 14 a 15 meter. De Duitser zonder zwemvest is natuurlijk verdronken en de Rus met zwemvest is ook verdronken. De gehele boot was van voor tot achter één vuur en de hitte was geweldig. Het schreeuwen der gevangenen was tot aan de wal te horen. Een officier met twee armstrepen ging mij voorbij. Hij had in iedere hand een koffer, waarschijnlijk zijn rijkdommen en ik vroeg aan hem, waar hij met de koffers naar toe wilde, omdat hij beter kon zien dat hij zijn leven redde. Hij zei echter: 'Neen, de koffers neem ik mee. Ze zijn van grote waarde.' Ik heb steeds op de man gelet. Hij is met de koffers overboord gesprongen en is vergaan.'

Aan boord van beide schepen probeerden de gevangenen hun leven te redden, maar dat lukte maar weinigen. De meeste verdronken of verbrandden, de Engelse vliegtuigen schoten bovendien nog op de drenkelingen en op degenen die de kust bereikten werd geschoten door Duitse SS'ers, en jongens van de Hitler Jugend.

Terwijl de schepen werden gebombardeerd, vonden op de Lünenburger Heide de vredesonderhandelingen plaats tussen grootadmiraal Karl Dönitz en de Britse generaal Bernhard Law Montgomery.

Voor het merendeel van de gevangenen aan boord van de gebombardeerde schepen kwam de vrede te laat. Er stierven hier 7000 mensen een gruwelijke dood.

Wij zijn hier om hen te gedenken en daarom zijn we hier samen met oud-gevangenen - waarvan sommigen zelfs de ramp overleefden, zoals de vorige spreker Jewgenij Malychin en mijn landgenoot Wim Alosery - met nabestaanden en andere betrokkenen uit alle landen waar zij die stierven vandaan kwamen.

In de hoop hiervan te kunnen leren, en in de geest van onze overleden voorzitter Victor Malbecq roep ik u om dit afschuwelijke verhaal te blijven vertellen aan nieuwe en toekomstige generaties, opdat het lot van hen die hier gestorven zijn niet vergeten wordt.

Zoals Leo Vroman, een Nederlandse dichter, schreef:

Kom vanavond met verhalen,
Hoe de oorlog is verdwenen,
En herhaal ze honderd malen,
Alle malen zal ik wenen.